

Advies aan college van burgemeester en wethouders van De Fryske Marren

Portefeuillehouder(s) mevrouw I. Groeneveld Datum voorstel: 24 april 2026 Besluit raad: Ja T.k.n. raad: Nee Zaaknummer: Z.893575 Aantal bijlagen: 6 Behandeld door: Team: Team VTH	Overlegd/samengewerkt met: Adviseur: ☐ communicatie ☐ juridische zaken ☒ financiën ☐ p&o ☐ inkoop Team: ☐ backoffice sociaal domein ☐ sociaal wijkteam ☐ bestuur en concernadvies jeugd en gezin ☐ concerncontrol ☐ sociaal wijkteam ☐ diensten beheer werk en inkomen ☐ informatie ☐ sociaal wijkteam ☐ klanten contact centrum zorg en participatie ☐ maatschappelijke ontwikkeling ☐ vergunningen, ☐ middelen toezicht en ☐ ondersteuning handhaving ☐ ruimtelijk beheer/realisatie ☐ wijkbeheer ☐ ruimtelijke ontwikkeling ☐ wijkover- schrijdend beheer
---	---

Onderwerp:
FUMO ontwerpbegroting 2027

Ontwerpbesluit:
Het college besluit

- 1) Kennis te nemen van de aan de raad voor zienswijzen aangeboden FUMO ontwerpbegroting 2027.
- 2) De raad voor te stellen hierop een zienswijze in te dienen conform bijgevoegde conceptbrief.

Datum: **Openbaar:** openbaar
Besluit college:

Inleiding - Ynliding

De omgevingsdienst FUMO (Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) is een uitvoeringsorganisatie van de colleges van B&W van de Friese gemeenten, het college van GS van de provincie Fryslân en het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân. Verder de deelnemers aan de FUMO of deelnemers genoemd.

De FUMO heeft de vorm van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen; de gemeenschappelijke regeling Fumo (GR FUMO). De FUMO kent een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). De deelnemers aan de FUMO hebben elk een vertegenwoordiger aangewezen in het AB FUMO. Door en uit het AB FUMO zijn 5 leden aangewezen die het DB FUMO vormen.

De FUMO voert namens de deelnemers taken uit op het gebied van het omgevingsrecht in relatie tot de fysieke leefomgeving. Bij de uitvoering van de taken wordt er onderscheidt gemaakt tussen basistaken en plustaken.

Basistaken

Afgesproken is dat de FUMO in ieder geval een basispakket aan taken uitvoert. Dit basistakenpakket is in 2017 vastgelegd in de wet. Per 1 januari 2024 in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. Het basistakenpakket bestaat geheel uit vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Het basistakenpakket dat de FUMO namens de gemeentelijke deelnemers uitvoert bestaat met ingang van inwerkingtreding Omgevingswet uit:

- VTH-milieu bij milieubelastende activiteiten als bedoeld in hoofdstuk 3 en 19 van het Besluit activiteiten leefomgeving
- VTH-milieu bij bedrijfsmatige asbestverwijdering uit bouwwerken en het bedrijfsmatig opruimen van asbest vrijgekomen uit bouwwerken als gevolg van een incident.
- Ketentoezicht op regels bij bedrijfsmatige activiteiten met betrekking tot afvalstoffen, vuurwerk, secundaire grondstoffen en andere milieugevaarlijke stoffen.

Het basistakenpakket dat de FUMO namens GS van Fryslân uitvoert wijkt hiervan iets af. Voor het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân is geen basistakenpakket in de wet vastgelegd.

Plustaken

Naast de wettelijk verplichte basistaken, hebben een aantal deelnemers besloten om plustaken door de FUMO uit te laten voeren. Het door de FUMO uit laten voeren van plustaken is niet wettelijk verplicht, maar vloeit voort uit de individuele behoefte van die deelnemer. De aard en omvang van de plustaken die de FUMO uitvoert verschilt daarom per deelnemer. Die deelnemer dient daarover zelf een besluit te nemen. De FUMO (lees het AB FUMO en/of het DB FUMO) kan dat besluit niet voor die deelnemer nemen. Zonder besluit van die deelnemer is er geen opdracht en kan de FUMO die plustaak niet voor die deelnemer uitvoeren en dus ook niet bij die deelnemer daarvoor kosten in rekening brengen.

Voor uw college voert de FUMO plustaken uit op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en BOA-toezicht, milieupiket en advies juridisch met een totale omvang van 1096 uren.

Aanleiding collegeadvies: de FUMO ontwerpbegroting 2027

Voor de uitvoering van de taken door de FUMO wordt jaarlijks een begroting gemaakt. Alvorens de begroting wordt vastgesteld door het AB FUMO wordt eerst door het DB FUMO een ontwerpbegroting gemaakt en voor zienswijzen naar de gemeenteraad gestuurd.

De FUMO ontwerpbegroting 2027 is op 15 april 2026 naar de gemeenteraad gestuurd. Voor het eventueel indienen van zienswijzen is uw college om advies gevraagd.

De raad heeft tot uiterlijk 22 juni 2026 de gelegenheid een zienswijze in te dienen.

Het AB FUMO betreft de zienswijze bij het vaststellen van de begroting in de vergadering op 10 september 2026.

Beoogd resultaat - Beëtte resultaat

Afhandelen zienswijzeprocedure voor de FUMO ontwerpbegroting 2027

Argumenten – Arguminten

1.1 *Reflectie robuuste en toekomstbestendige FUMO*

In het document Robuuste en toekomstbestendige FUMO, bijgevoegd bij de ontwerpbegroting 2027, schetst de FUMO het ontwikkelpad van de FUMO richting een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst, zoals bestuurlijk vastgesteld in januari 2026. De voorgestelde investeringen in de begroting 2027 zijn noodzakelijk om bestaande organisatorische kwetsbaarheden te herstellen en om blijvend te kunnen voldoen aan wettelijke taken en maatschappelijke verwachtingen. Hiermee wordt toegewerkt naar een voorspelbare, uniforme en proactieve VTH-uitvoering in Fryslân en wordt het vertrouwen in de FUMO als onafhankelijke uitvoeringspartner versterkt. De begroting 2027 vormt daarmee een onmisbare eerste stap in dit meerjarige traject.

Wij kunnen de ingezette lijn uit het document onderschrijven. We zien dat de maatschappelijke opgaven voor de leefomgeving toenemen en het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH om robuust te worden veel van de omgevingsdiensten vraagt en dus ook van de FUMO. In dat licht hebben we begrip voor de voorgestelde investeringen die nodig zijn om van de FUMO een toekomstbestendige organisatie te maken, die bijdraagt aan een duurzame leefomgeving in Fryslân.

Tegelijkertijd hebben wij te maken met het feit dat onze financiële positie onder druk staat en dat scherpe keuzes noodzakelijk zijn. In dit licht verzoeken we de FUMO de uitzettingen 3, 4 en 6 getemporeerd en incidenteel in te voeren in plaats van alle uitzettingen structureel.

1.2 *Overzicht uitzetting FUMO begroting*

De FUMO begroting stijgt ten opzichte van 2026 van afgerond 23,4 miljoen naar 26,6 miljoen. Een uitzetting van € 3,2 miljoen, oftewel 13,8%. Deze is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Een bedrag van € 1 miljoen (structureel) als gevolg van indexeringen van de kosten voor lonen en prijzen.
2. Een bedrag van € 300.000 (incidenteel) als gevolg van tijdelijke verlaging van de productiviteitsnorm in afwachting van nader onderzoek naar deze norm.
3. Een bedrag van € 720.000 (structureel) voor versterking van de bedrijfsvoering.
4. Een bedrag van € 400.000 (structureel) voor de aanstelling van omgevingsadviseurs
5. Een bedrag van € 300.000 (incidenteel) als gevolg van tijdelijk productieverlies vanwege instructie en het leren werken met het nieuw ingevoerde zaakstelsel.
6. Een bedrag van € 230.000 (structureel) om de Meerjarenagenda Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) uit te voeren zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere controles bij bedrijven conform de uitvoerings- en handhavingsstrategie.

Hieronder wordt op de diverse posten ingegaan.

1.2.1 *Uitzetting van € 1 miljoen (structureel) het gevolg is van indexeringen.*

In deze uitzetting zit een bedrag van € 1 miljoen als gevolg van indexeringen van de kosten voor lonen en prijzen. Uitzetting van de begroting als gevolg van indexeringen zijn in feite niet beïnvloedbaar. De FUMO volgt hierin dezelfde uitgangspunten als gemeenten en de provincie. De indexeringen geven geen aanleiding de raad op dit punt een zienswijze voor te stellen die tot aanpassing van de begroting zou moeten leiden.

1.2.2 *Uitzetting van € 300.000 (incidenteel) als gevolg van tijdelijke verlaging van de productiviteitsnorm.*

De deelnemers hebben de FUMO gevraagd om realistisch te begroten. In afwachting van een onderzoek naar een realistische productiviteitsnorm is deze norm tijdelijk verlaagd op basis van de werkelijke cijfers van 2024 en 2025. Minder productieve uren per fte leiden in 2027 tot een uitzetting van € 300.000. Wij vinden dit voorstel verstandig omdat dit door de FUMO lastig te beïnvloeden is en anders een vertekend

beeld wordt voorgesteld. Dit punt geeft ons geen aanleiding de raad hierover een zienswijze voor te stellen die tot aanpassing van de FUMO ontwerpbegroting 2027 zou moeten leiden.

1.2.3 Uitzetting van € 720.000 (structureel) voor versterking van de bedrijfsvoering.

Uit de analyse van de interim secretaris/directeur van de FUMO volgt dat de FUMO in vergelijking tot andere omgevingsdiensten een aantal functies op gebied van bedrijfsvoering mist. Versterking is nodig met een omvang van 7 fte, een uitzetting van € 720.000. Werkzaamheden worden nu noodzakelijkerwijs belegd bij medewerkers die daar niet voor zijn toegerust. Dit is merkbaar in de kwaliteit en leidt tot overbelasting, uitval door ziekte en vertrek. De continuïteit onder management en andere functies binnen bedrijfsvoering staat onder druk. Dit maakt de FUMO kwetsbaar en onvoldoende in staat om gericht te werken aan versterking van de organisatie. Versterking van de bedrijfsvoering is een noodzakelijke investering om de doorontwikkeling van de FUMO mogelijk te maken. In het ontwikkelplan wordt aangegeven dat deze investeringen nodig zijn om de FUMO doelgerichter en efficiënter te laten werken.

Wij gaan ervanuit dat efficiëntievoordelen in de komende begrotingen ook zichtbaar zullen worden. Het lijkt ons logisch om deze investering dit jaar niet structureel op te nemen in de begroting en de post pas structureel te maken wanneer de efficiencyvoordelen daadwerkelijk zichtbaar gemaakt kunnen worden.

Geadviseerd wordt de raad op dit punt voor te stellen een zienswijze in te dienen.

1.2.4 Uitzetting van € 400.000 (structureel) voor de aanstelling van omgevingsadviseurs.

Voor de aanstelling van omgevingsadviseurs wordt een structurele uitzetting begroot van € 400.000. FUMO geeft daarbij aan dat de omgevingsadviseur een belangrijke sparringpartner voor de deelnemers is, kennis heeft van de milieuvraagstukken die spelen en deze weet te vertalen naar een gerichte inzet van expertise vanuit de FUMO. De omgevingsadviseurs kunnen daarnaast een belangrijke bijdrage leveren aan de milieuparagraaf in de omgevingsplannen van gemeenten.

Wij kunnen ons vinden in deze ontwikkeling en zien voor onze gemeente een behoefte om deze uren af te nemen. De uitzetting voor de omgevingsadviseurs is opgenomen in de collectieve uren. Wij stellen echter vast dat de in te zetten uren van de omgevingsadviseurs geen collectieve uren betreffen. Naar ons oordeel moeten deze uren tot de plustakuren worden gerekend. In bijlage 2 (specificatie plusuren) van de ontwerpbegroting is daarvoor met product 'Advies activiteit fysieke leefomgeving', variant 'beleidsondersteuning' ook een post beschikbaar waarover deze uren verdeeld kunnen worden. Dit betekent ook dat de individuele deelnemers een besluit moeten nemen voor het aantal plustakuren dat bij deze post wordt opgevoerd.

Geadviseerd wordt de raad op dit punt voor te stellen een zienswijze in te dienen.

1.2.5 Uitzetting van € 300.000 (incidenteel) als gevolg van tijdelijk productieverlies vanwege instructie en het leren werken met het nieuw ingevoerde zaakstelsel.

Centraal voor de uitvoering van de VTH-taken is het zaakstelsel. Dit jaar wordt het zaakstelsel (verplicht) opnieuw aanbesteed. De keuze voor het nieuwe zaakstelsel wordt rond de zomer verwacht. In het najaar volgt de implementatie en de migratie van alle gegevens uit het huidige naar het nieuwe zaakstelsel. In 2027 houdt FUMO rekening met een productieverlies van € 300.000 (incidenteel). Alle medewerkers in het primaire proces werken intensief met het zaakstelsel. Zij zullen goed geïnstrueerd moeten worden om zorgvuldig te werken met dit nieuwe stelsel. Deze zorgvuldigheid is belangrijk voor de betrouwbaarheid van het stelsel. Bij de invoering van een nieuw zaakstelsel is productieverlies in feite niet te voorkomen.

Dit punt geeft ons geen aanleiding de raad hierover een zienswijze voor te stellen die tot aanpassing van de FUMO ontwerpbegroting 2027 zou moeten leiden.

1.2.6 Uitzetting van € 230.000 (structureel) om de Meerjarenagenda Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) uit te voeren zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere controles bij bedrijven conform de uitvoerings- en handhavingsstrategie.

Voor de uitvoering van de Meerjarenagenda Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) wordt een structurele uitzetting begroot van € 230.000. Hiermee wordt voorkomen dat de inzet op ZZS (te veel) ten koste gaat van de reguliere controles bij bedrijven conform de uitvoerings- en handhavingsstrategie. Hoewel sprake is van een meerjarenagenda, stellen wij vast dat dit onderwerp op termijn opgenomen kan worden in het algehele jaarlijkse uitvoeringsprogramma, aangezien sprake is van reguliere taken. Het advies is om deze post incidenteel te maken en voor de begroting 2028 te onderzoeken op welke wijze ZZS een plaats kan krijgen in het algehele jaarlijkse uitvoeringsprogramma.

Geadviseerd wordt de raad op dit punt voor te stellen een zienswijze in te dienen.

1.3 De uren voor de basistaken en plustaken die voor De Fryske Marren in de FUMO begroting 2027 zijn opgenomen, zijn vooraf afgestemd en correct verwerkt

Voor uitvoering van de basistaken in 2027 zijn 9.055 uren voor De Fryske Marren in de FUMO begroting 2027 opgenomen (bijlage 3 begroting). Voor uitvoering van de plustaken in 2027 zijn 1096 uren voor De Fryske Marren in de begroting opgenomen (bijlage 2 begroting). De gegevens die zijn gebruikt voor het bepalen van deze uren van onze gemeente zijn vooraf besproken en afgestemd. De uren voor de basistaken en plustaken van onze gemeente zijn correct verwerkt in de FUMO ontwerpbegroting 2027. In totaal nemen de basistaakuren en plustaakuren ten opzichte van 2026 toe met 719 uren.

De verwerking van de gegevens van onze gemeente geven geen aanleiding de raad een zienswijze voor te stellen die tot aanpassing van de FUMO ontwerpbegroting 2027 zou moeten leiden.

1.4 Wijze van begroten en dekking van de begrotingsposten geeft vanuit het Besluit begroten en verantwoorden geen aanleiding opmerkingen te maken

Voor de opzet en inhoud van de begroting gelden wettelijke eisen die zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De FUMO ontwerpbegroting 2027 geeft vanuit BBV geen aanleiding de raad een zienswijze voor te stellen

1.5 Geen overige toetspunten voor het geven van een zienswijze

Onder 1.1 t/m 1.4 zijn de voor ons belangrijkste toetspunten benoemd in de zienswijzeprocedure. Naast deze toetspunten zijn er geen andere punten die aanleiding geven de raad een zienswijze voor te stellen die tot aanpassing van de FUMO ontwerpbegroting 2027 zou moeten leiden.

2.1 De raad voor te stellen hierop een zienswijze in te dienen

Gezien de onder 1.2 genoemde argumenten adviseren wij om de raad voor te stellen om een zienswijze in te dienen en deze bij de FUMO kenbaar te maken door middel van bijgevoegde conceptbrief.

Kantttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen

De FUMO ontwerpbegroting 2027 wordt al vroeg opgesteld op basis van gegevens en informatie die eind 2025, begin 2026 al bekend moet zijn. Dit brengt met zich mee dat niet alles altijd al even precies bekend is. Dit betekent een risico dat de praktijk straks afwijkt van de nu opgestelde ontwerpbegroting. Middels tussenrapportages wordt de uitvoering gemonitord en bijgesteld indien afwijkingen ontstaan.

Deze investeringen betekenen inderdaad meer kosten op korte termijn, maar leveren op langere termijn een hoger maatschappelijk rendement op: minder milieuschade, betere gezondheid, lagere risico's en een efficiëntere samenwerking tussen deelnemers en de FUMO.

Huidig financieel perspectief is beperkt. Het huidige financieel meerjarenperspectief biedt weinig ruimte voor nieuwe beleidsvoorstellen. Bij de begroting 2027 wordt een integrale afweging gemaakt van de aanvragen binnen de dan beschikbare middelen.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

Omgevingswet, Omgevingsbesluit en GR FUMO.

De FUMO begroting 2027 heeft betrekking op de uitvoering van aan de FUMO opgedragen taken. De FUMO taken betreffen hoofdzakelijk VTH milieu bij milieubelastende activiteiten en milieu-advisering bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. De werkzaamheden richten zich daarbij voornamelijk op de wettelijke (milieu)regels als instrument om de impact van milieubelastende activiteiten binnen aanvaarde grenzen te houden. Omgekeerd evenredig daarbij geldt dat zonder inzet op de milieuregels de kans toeneemt dat de impact van milieubelastende activiteiten niet binnen aanvaarde grenzen blijft. Die effecten kunnen aan de Sustainable Development Goals 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14 en 15 worden gekoppeld. Oftewel de FUMO begroting 2026 levert – direct en indirect – een bijdrage aan de genoemde SDG's.

Financiën - Finânsjes

De FUMO begroting stijgt ten opzichte van 2026 van afgerond 23,4 miljoen naar 26,6 miljoen. Een uitzetting van € 3,2 miljoen, oftewel 13,8%.

Voor onze gemeente stijgt de bijdrage ten opzichte van 2026 van € 1.251.754 naar € 1.536.193. Een uitzetting van € 284.439, oftewel 22,7%.

De begrote bijdrage voor 2027 kan niet worden opgevangen in de huidige gemeentelijke begrotingspost van de FUMO. Dit punt wordt meegenomen bij de integrale afweging van de Programmabegroting 2027.

Duurzaamheid - Duorsumens

De FUMO begroting 2027 richt zich op de uitvoering van aan de FUMO opgedragen taken. Deze taken bestaan voornamelijk uit VTH milieu bij milieubelastende activiteiten en milieu-advisering bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. Het doel van deze werkzaamheden kan worden omschreven als het voorkomen dat de fysieke leefomgeving onnodig wordt belast door milieubelastende activiteiten. Een fysieke leefomgeving die buiten aanvaardbare cq aanvaarde grenzen wordt belast door activiteiten, is niet duurzaam. In die zin is duurzaamheid verweven met de gehele uitvoering van VTH milieu bij milieubelastende activiteiten en milieu-advisering bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. Duurzaamheid neemt daarbij een steeds prominentere rol in aangezien de aanvaardbare cq aanvaarde grenzen waarbinnen milieubelastende activiteiten kunnen/mogen worden uitgevoerd, vanwege nieuwe inzichten steeds meer worden aangepast.

Participatie - Partisipaasje

Bij besluiten over de FUMO (ontwerp)begroting zijn inwoners c.q. belanghebbenden niet rechtstreeks betrokken. De inwoners c.q. belanghebbenden zijn indirect betrokken en vertegenwoordigd door de gemeenteraad en college van B&W.

De zienswijzeprocedure betreft een wettelijk instrument waarmee de raad participeert in het vaststellen van de begroting voor de collegetaken welke de FUMO uitvoert.

Communicatie - Kommunkaasje

Het collegebesluit wordt via de openbare besluitenlijst bekend gemaakt.

Zie verder 'vervolg en evaluatie'.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

Na besluitvorming in het college volgt advies naar de gemeenteraad met voorstel over zienswijze. Het besluit van de gemeenteraad over de zienswijze wordt bekend gemaakt aan het dagelijks bestuur (DB) van de FUMO. Indien een zienswijze is ingediend laat het DB FUMO schriftelijk en gemotiveerd aan de raad weten wat het van de zienswijze vindt en tot welke conclusie dat heeft geleid. Daarnaast voegt het DB FUMO de eventueel ingediende zienswijze bij de begrotingsstukken waarna deze ter besluitvorming aan het algemeen bestuur van de FUMO worden aangeboden. Het algemeen bestuur van de FUMO behandelt de – eventueel naar aanleiding van de zienswijzen aangepaste – FUMO begroting 2027 in de vergadering op 10 september 2026. De terugkoppeling aan de raad op een eventuele zienswijze moet worden gegeven vóórdat het AB FUMO de begroting vaststelt.